

12.05.2022

NIEUWS - CULTUUR - EXPO

Met kunst eenzaamheid verdrijven

'Patient Pondering' van David Byrd. Hij maakte op doek verslag van zijn werk als zaalwachter in een veteranenziekenhuis. ©gorman studio 2009

[KOEN VAN BOXEM](#)

12 mei 2022 19:52

In de tentoonstelling 'Splendid Isolation' toont het S.M.A.K. in Gent hoe kunstenaars met eenzaamheid en isolement omgaan. Dat is bijna altijd met heel veel creativiteit.

'De coronapandemie bracht ons op het idee een tentoonstelling over isolement te maken. Maar ze gaat verder dan hoe kunstenaars omgingen met het virus', zegt S.M.A.K.-directeur Philippe Van Cauteren aan het begin van de tentoonstelling. De eerste zaal is nog wel heel corona. Ze toont kleurrijke, nieuwe werken op papier van de Indiase kunstenaar Nalini Malani. 'Toen de pandemie in 2020 losbarstte, was ze in Amsterdam. Ze kon niet meer weg. Ze heeft daar veel tekeningen gemaakt. Op klein formaat. Dat heeft ook een betekenis. In een pandemie voelt niet elke kunstenaar de behoefte uitbundige kunst te maken. In haar werk is rood een dominante kleur. Het is een verwijzing naar de onafhankelijkheid van India in 1947 en het bloedige conflict met Pakistan dat daarop volgde. Dat heeft haar getekend.'

'Exile', Nalini Malani. ©Burger Collection

De essentie

- Splendid Isolation is een nieuw tentoonstelling in S.M.A.K. Gent.
- Ze toont 22 kunstenaars uit alle continenten die raakvlakken hebben met isolement en eenzaamheid in hun werk.
- De meeste artiesten zijn nog nooit in België getoond.
- Het idee voor de expo ontstond tijdens de coronapandemie.

'Splendid Isolation' is een heterogene tentoonstelling met 22 kunstenaars, die op een paar uitzonderingen na nog niet in België zijn getoond. Ze komen uit de verschillende continenten. Ze schurken meestal tegen de grens van de outsiderkunst, aan de rand van de kunsttraditie dus. Dat maakt van de tentoonstelling een zeer boeiende ontdekkingstocht.

Van Cauteren houdt halt bij een zaal met alleen maar tekeningen van de overleden kunstenaar Danny Bergeman. 'Hij leefde met het syndroom van Down. Maar dat doet eigenlijk niet zo veel ter zake. Het gaat om wat hij maakte in de instelling en kunstwerkplaats De Zandberg in Harelbeke, waar hij jarenlang verbleef. Op basis van beelden die hij zag in kunstboeken en tijdschriften ontwikkelde hij een eigen geometrische beeldtaal op papier. Voor- en achterkant tekende hij vol. In 2018 werden zijn tekeningen uitgebracht in een boek. De vrouw die het had gefinancierd was niet geïnteresseerd om de tekeningen te bewaren. Ze heeft ze aan ons geschonken. Dat is merkwaardig. Je zou eerder denken aan Museum Dr. Guislain. Ik ben heel blij met die collectie. Je ziet een grote evolutie in zijn beeldtaal. In het begin zette hij nog herkenbare, kleine gebouwen tussen zijn zelf ontworpen blokken. Gaandeweg werd zijn werk abstracter, met meer nadruk op de kleur.'

Cactus

In een pandemie voelt niet iedere kunstenaar
de behoefte om uitbundige kunst te maken.

PHILIPPE VAN CAUTEREN
DIRECTEUR S.M.A.K.

Nog zo'n ontdekking is de overleden Palestijnse kunstenaar Asim Abu Shakra - hij werd amper 29. Hij studeerde aan Kalisher Art School in Tel Aviv. Daar was hij blij om, maar tegelijk dufde zijn studieplek zijn neus nog meer op het Palestijns-Israëliëse conflict. Dat vertaalt zich bij hem in het beeld van de cactus, waar op de expo een indringend schilderij in donkere grijstinten is van te zien. De cactus staat op een vensterbank, weg van zijn biotoop. Shakra voelde zich ook zo in Tel Aviv. Hij was afgesneden van zijn wortels in Palestina. 'Hij had het daar moeilijk mee', zegt Van Cauteren. Aan het einde van zijn leven, toen hij aan kanker leed, kreeg de cactus een extra betekenis: een plant die je niet zomaar kapot krijgt.

Cactus van Asim Abu Shakra. ©Barjeel Art Foundation, Sharjah

'Splendid Isolation' meandert tussen kunstvormen, met schilderkunst als dominant medium. De schilderijen van de Amerikaanse kunstenaar David Byrd (1926-2013) zal niemand snel vergeten. Ze zijn een reflectie van de dertig jaar die Byrd als psychiatrisch zaalverzorger werkte in een instelling voor Amerikaanse soldaten die leden aan de veteranenziekte, oorlogstrauma's dus. In zijn schilderijen voel je de wanhoop en de eenzaamheid van de patiënten. Je denkt vooral: in zo'n ziekenhuis wil ik nooit terechtkomen. Hout vasthouden.

Je kan niet voorbij de gigantische tekeningen en schilderijen van de Turks-Koerdische journaliste en kunstenaar Zehra Dogan. Ze is een van de medeoprichtsters van Jinha, een persagentschap waar enkel vrouwen werken. Dogan werd in 2016 veroordeeld voor het verspreiden van terroristische propaganda op sociale media. Drie jaar later mocht ze de gevangenis verlaten. Haar kunst is een indrukwekkende neerslag van haar ervaringen met de Turkse politie. In 2021 publiceerde ze de graphic novel 'Prison N°5' over haar ervaringen in de gevangenis.

Standing Figure, Louise Bourgeois.

Tot rust kan je nog komen bij het kwetsbare beeldje 'Standing figure' van Louise Bourgeois. Ze groeide uit tot een van de belangrijkste kunstenaars van de 20ste eeuw. Maar aan de basis van haar kunst lag haar getroebleerde kindertijd die een diep gevoel van eenzaamheid creëerde.

'Splendid Isolation' opent vrijdag in S.M.A.K. Gent en loopt tot 18 september.